

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การทำแท้ง : ศึกษาปัญหาทางกฎหมายกรณีที่มารดามีปัญหาทางจิต
ชื่อผู้เขียน	ศิริพร รุ่งรัตน์รัชชัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

ตามประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติข้อยกเว้นถึงเหตุที่จะสามารถทำแท้งได้โดยไม่ผิดกฎหมายไว้ในมาตรา 305 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 และมาตรา 302 นั้นเป็นการกระทำของนายแพทย์ และ

(1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ

(2) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284

ผู้กระทำไม่มีความผิด”

เหตุที่จะทำแท้งได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ตามมาตรา 305 นั้น จะต้องเป็นการกระทำโดยนายแพทย์ และต้องได้รับความยินยอมจากหญิงเท่านั้น โดยมีเหตุในการทำแท้ง 2 กรณี คือ เนื่องจากกรณีปัญหาทางด้านสุขภาพของหญิง หรือหญิงนั้นมีครรภ์เนื่องจากถูกข่มขืนกระทำชำเราเท่านั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากบทบัญญัติดังกล่าวคือ การตีความคำว่า “สุขภาพของหญิง” ตามมาตรา 305(1) ยังไม่มีความชัดเจนแน่นอนว่าจะหมายความรวมถึงสุขภาพกายและสุขภาพจิต หรือหมายความว่าเฉพาะสุขภาพกายเท่านั้น เพราะคำว่า “สุขภาพจิต” นั้นเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ถ้าหากจะนำมาใช้กับบทบัญญัติในกฎหมายอาญา จะทำให้กฎหมายอาญาขาดความชัดเจนแน่นอน คลาดเคลื่อนไปจากเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของกฎหมายได้

แม้ปัจจุบันจะมีข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ตามมาตรา 305 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2548 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2548 และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ในข้อ 5. ซึ่งกำหนดว่า การยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ ตามมาตรา 305 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญาจะต้องเป็นกรณีที่จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากปัญหาสุขภาพกายของหญิงมีครรภ์หรือเป็นกรณีที่จะเป็นจะต้องกระทำเนื่องจากปัญหาสุขภาพจิตของหญิงมีครรภ์ โดยกำหนดเงื่อนไขว่า จะต้องได้รับการรับรองหรือเห็นชอบจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่มีใช้ผู้กระทำการยุติการ

ตั้งครรภ์อย่างน้อยหนึ่งคน แต่ก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่อย่างมากในเมื่อตามกฎหมายอาญามาตรา 305 (1) ยังไม่มีความชัดเจนว่าจะตีความขยายไปถึงปัญหาทางจิตของหญิงที่ตั้งครรภ์หรือไม่

การศึกษาวิจัยนี้ได้ศึกษาความเป็นมาหลักการและแนวคิดของประเทศต่างๆ เกี่ยวกับการทำแท้งกรณีที่มีการตั้งครรภ์มีปัญหาทางจิต เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการอนุญาตให้ทำแท้งในกรณีที่มีการตั้งครรภ์มีปัญหาทางจิตได้ในประเทศไทย โดยบัญญัติข้อยกเว้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 (1) เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพจิตให้ชัดเจน กำหนดโรคทางจิตที่น่าจะเป็นเหตุให้แพทย์ควรทำแท้งหรือยุติการตั้งครรภ์ให้แก่หญิงได้ หากแพทย์ตรวจพบว่าหญิงที่ตั้งครรภ์มีปัญหาทางจิต รวมทั้งกำหนดวิธีการควบคุมในการทำแท้งของแพทย์ให้ชัดเจน เพื่อให้แพทย์สามารถทำแท้งให้กับหญิงตั้งครรภ์ซึ่งมีปัญหาทางจิตได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นการช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการทำแท้งให้แก่หญิง รวมทั้งยังส่งผลดีต่อตัวหญิงตั้งครรภ์และต่อตัวเด็กที่จะคลอดออกมาในอนาคต ซึ่งหากมารดามีปัญหาทางจิตแล้วย่อมไม่สามารถดูแลเลี้ยงดูเด็กที่จะคลอดออกมาได้อยู่แล้ว อีกทั้งยังสามารถช่วยป้องกันและลดปัญหาของสังคมในอนาคตได้อีกด้วย

Thesis Title	Abortion : A Study on the Legal Ramifications of Mothers with Mental Illness
Author	Siriporn Rungrattawatchai
Thesis Advisor	Professor Dr. Surasak Likasitwatanakul
Department	Law
Academic Year	2013

ABSTRACT

In the Criminal Code, exceptions that allow for abortions to be conducted legally are specified in Section 305, which states that “if the offence mentioned in Section 301 and Section 302, is committed by a medical practitioner, and

(1) Is a necessary action to preserve the health of such woman, or

(2) The woman is pregnant as a result of the commission of criminal offences as provided in Section 276, Section 277, Section 282, Section 283, or Section 284,

The offender is not guilty.”

Legal abortions, under Section 305, must be performed by a medical practitioner and requires the woman’s consent. There are 2 causes that allow for legal abortion; one is to preserve the woman’s health, and the other is in the case that the woman became pregnant as a result of rape or sexual assault. The problem with this provision is that the definition of “the woman’s health” as provided in Section 305 (1) is not clear as to whether it refers to both the woman’s physical and mental health or just to her physical health. The term “mental health” is very broad and if applied to the provisions within the Criminal Code, the Code would lack clarity and precision, and its interpretation could take away from the intent of the Criminal Code provisions themselves.

At present, the Medical Council of Thailand has regulations on the Medical Practices for Terminating Pregnancy in accordance with Section 305 of the Criminal Code B.E. 2548 (2005), which was announced on December 15, 2005, and put into effect the day following its announcement in the Government Gazette. Clause 5 of the Medical Council of Thailand’s Medical Practices for Terminating Pregnancy regulations states that medical termination of a

pregnancy as provided in Section 305 (1) of the Criminal Code is permitted only when necessary to preserve the physical health of the woman or when necessary for the sake of the mental health of the woman. The clause stipulates that this must be certified or consent must be given by at least one medical practitioner that is not the one performing the abortion. However, there are still many issues with this as Section 305 (1) of the Criminal Code is still unclear on whether or not its interpretation covers the mental health of the woman.

This study examines various countries' history, principles, and approaches regarding abortion for mothers with mental illness so that revisions and amendments to the Thai Criminal Code's sections on the permission of abortion for mothers with mental illness may be made. For example, the exceptions that allow for legal abortion as provided in Section 305 (1) for mothers with mental illness should be clearer; the mental diseases that may give a medical practitioner just cause to perform an abortion or terminate a pregnancy should be specified, should the medical practitioner find that the pregnant woman suffers from such diseases; as well as establishing clear control procedures for medical practitioners performing abortions so they may perform abortions on women with mental illness legitimately. These procedures may also increase safety in the abortions performed, as well as are beneficial to the pregnant women and the infants to be delivered as women with mental illness are mostly unable to care for their infants once they are born, which in turn prevents and mitigates future social issues.